

Yasalar daha fazla “Brexit ihlaline” maruz kalacak mı?

Faisal Islam*

Birleşik Krallık Maliye Bakanlığı'nın, Avrupa Birliği'nden (AB) Geri Çekilme Anlaşması'nın (Withdrawal Agreement) Kuzey İrlanda Protokolü başta olmak üzere uluslararası hukuku ihlâl edebilecek maddelere yer verdiği iddia edilen Vergi Tasarısı'nı önümüzdeki hafta Avam Kamarası'na sunacağı iddia edildi.

Anlaşmanın Başbakan Boris Johnson tarafından üzerinde geçtiğimiz yıl uzlaşılan bu kısmı, İrlanda adasında sınır kontrollerine ihtiyaç duyulmadan Brexit'in gerçekleşebilmesi için hazırlanmıştı. Anlaşmaya göre adada gerçekleşmesi gereken birçok gümrük kontrolü ve resmi düzenlemeler, bunun yerine Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda arasında gerçekleşecekti. Yeni yasa teklifi, Birleşik Krallık'ın AB ortak Pazar ve gümrük birliği dışındaki yeni konumu için gerekli gümrük ve katma değer vergilerini içerecek. Özellikle, bir anlaşmaya varılamazsa, AB ve Birleşik Krallık arasındaki mevcut anlaşmanın çeşitli unsurlarını geçersiz kılacak.

Vergi Tasarısı, İç Pazar Tasarısı'nın yarattığı tartışmayı andırır şekilde, Geri Çekilme Anlaşması'nın çeşitli kısımlarını etkisiz kılma gücü sağlayacak “aksi takdir” maddeleri içerecek. Buradaki sorun ise, Birleşik

Krallık-AB Ortak Komitesi'nin Büyük Britanya'dan Kuzey İrlanda'ya taşınacak malların hangilerininin Kuzey İrlanda üzerinden AB'ye “ihraç edilme riski” olduğu konusunda anlaşamaması olacak.

Birleşik Krallık ve AB, İrlanda Denizi'nde Birleşik Krallık içi olmak üzere bir miktar gümrük kontrolleri olacağı konusunda anlaşmıştı, ancak bu kontroller sadece İrlanda Cumhuriyeti'ne gerçekten ihraç edilecek ürünler için düzenlendi. Önceden böyle bir şeyi ayarlamak mümkün olmadığı için, iki taraf hangi ürünlerin en çok “ihraç edilme riskine sahip” olduğunu belirlemeye çalışıyor. Anlaşma olmaması durumunda gümrük vergileri ve ticaret vergileri uygulanacak; hükümet ise bu durumun hangi ürünler için geçerli olacağına tek taraflı olarak karar vermek istiyor.

Sanayi kaynaklarına, Büyük Britanya-Kuzey İrlanda ticareti için geçerli olacak yeni gümrük beyannamelerinin gerekliliklerinin tek taraflı olarak 6 aylık “gevşetilmesi” hakkında bir yönlendirme beklentileri söylendi. Böylesi “deniz sınırı” beyannameleri, İrlanda'da kara sınırlarına ihtiyaç olmaksızın Büyük Britanya'yı İrlanda Cumhuriyeti'yle ticarete çekmek için tasarlandı.

Perakendeciler, geçtiğimiz haftalarda yeni protokolü yürürlüğe koymak için gerekli gümrük ve düzenleyici sistemlerin hazırlığı hakkındaki endişelerini dile getirmişlerdi; Sainsbury's ve Marks and Spencer da Kuzey İrlanda süper marketlerine ürün yelpazelerinin tamamını sunamayabileceklerini ifade etmişlerdi. Kuzey İrlanda'da bulunan bazı nakliyeciler ise süper marketlerin Ocak ayı için yaptığı rezervasyonlarda azalmalar yaşandığını belirtti. Bazı kesimler, gerçekleştirdikleri özel toplantılarda Birleşik Krallık ve AB hukuku ve Geri Çekilme Anlaşması altındaki yasal yükümlülükleri hakkında duydukları endişeleri hükümete belirtti ve Birleşik Krallık Başsavcısı'nın yasal tavsiyelerine danışmak istediklerini söyledi.

Geri Çekilme Anlaşması'nın çeşitli kısımlarını İç Pazarlar Teklifi'nin ilgili kısımları ile değiştirme kararı, uluslararası tepkiye sebep olmuştu. Şimdi yaşanan sorun ise potansiyel olarak daha büyük tartışma yaratabilecek bir konu olan Büyük Britanya'dan Kuzey İrlanda'ya doğru ürün ticareti hakkında.

ABD Başkanı seçilen Joe Biden, seçimlerden önce Başbakan Johnson'a "Geri Çekilme Anlaşması'nın Kuzey İrlanda protokolünü ihlal edecek yasal olarak tartışmalı ve adil olmayan tüm çabaların terk edilmesi" çağrısında bulunan bir mektubu Amerikan Kongresi üyelerine sunmuştu. Başbakanlık ise, bu yasa teklifi gibi adımların, anlaşmanın Birleşik Krallık'ın geri kalanı için Kuzey İrlanda'dan ve Kuzey İrlanda'ya "sınırsız erişim" hakkındaki kısımlarını ga-

ranti altına aldığı düşüncesinde.

Geçtiğimiz ay Maliye Bakanı'na başkanlığın uluslararası hukuku ihlal edecek bir yasa teklifi üzerinde çalışıp çalışmadığını sorduğumda, "Kuzey İrlanda için önceliğimiz, Hayırlı Cuma Anlaşması'nın korunması ve Birleşik Krallık içinde ticaretin serbest dolaşımının sağlandığından emin olmaktır. Yürürlüğe koyduğumuz önlemler, partnerlerimizin iyi niyet veya iş birliği içinde olmaması durumunda bunu yapmalarını sağlamak için bir güvenlik ağı görevi görüyor; ancak bu önlemler orada bir güvenlik ağı ve sigorta olarak var ve bunların gerekli olmayacaklarını umuyoruz." dedi.

Bazı mevzuatlar anlaşma olsun ya da olmasın gerekli olacaktır, şu anki plan ise bu mevzuatların resmi bir Finans Tasarısı olmayacağı şeklinde. Ancak bu mevzuatların "para tasarısı" olarak Lordlar Kamarası yasama sürecini devre dışı bırakması bekleniyor. Önümüzdeki hafta bir Brexit anlaşmasının oluşturulması için umutlar hala yüksek; böylesi bir durumda bu konu tartışmaya açık hale gelecek. Atılan adımlar, sürdürülen ticaret görüşmelerinde bir etki yaratma çabasından ziyade çok sıkı bir yasama takvimiyle ilgili, ancak zaman artık gerçekten tükeniyor.

Çeviren: Oğuzhan SABUNCU,
EUROPolitika Dergisi Editör Yardımcısı

Orijinal Makale: Will there be a further Brexit breach of the law?

Makale linki: <https://www.bbc.com/news/business-55144313>